

Brüsszel, 2025. szeptember 24.
(OR. en)

13152/25

AG 141	COMPET 911
INST 261	CULT HERIT 16
SOC 622	EMPL 410
COH 176	STATIS 65
SUSTDEV 70	PTOM 15
ECOFIN 1234	FREMP 247
BUDGET 24	GENDER 175
DEVGEN 157	ANTIDISCRIM 84

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. szeptember 5.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	C(2025) 6015 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE a „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” elnevezésű európai polgári kezdeményezésről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: C(2025) 6015 final.

Melléklet: C(2025) 6015 final

Brüsszel, 2025.9.3.
C(2025) 6015 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

a „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” elnevezésű európai polgári kezdeményezésről

1. BEVEZETÉS: A POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉS

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 11. cikkének (4) bekezdése értelmében az európai polgári kezdeményezés lehetővé teszi az uniós polgárok számára, hogy felkérjék az Európai Bizottságot, hogy uniós jogi aktusra irányuló javaslatot terjesszen elő az uniós Szerződések végrehajtása céljából. Ehhez legalább egymillió uniós polgártól kell aláírásokat összegyűjteniük, és legalább hét tagállamban el kell érniük az előírt minimális küszöbértékeket. Az (EU) 2019/788 rendelet¹ (a továbbiakban: az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet) részletes szabályokat állapít meg az európai polgári kezdeményezésre vonatkozóan.

A „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” a Bizottsághoz vizsgálatra benyújtott tizenegyedik olyan európai polgári kezdeményezés², amely elérte az EUSZ és az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet által előírt küszöbértékeket. Ez egyben az első sikeres kezdeményezés, amelyet a Bizottságnak a 2024–2029-es megbízatása keretében meg kell vizsgálnia.

A szervezők a következőképpen írják le célkitűzéseiket:

Az EU kohéziós politikájának különös figyelmet kellene fordítania azokra a régiókra, amelyek nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzői eltérnek a környező régiók jellemzőitől.

Az ilyen régiók esetében, beleértve a közigazgatási hatáskörökkel nem rendelkező földrajzi körzeteket, a gazdasági elmaradás megelőzése, a fejlődés fenntartása és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió feltételeinek megőrzése olyan módon kellene, hogy történjen, amely biztosítja sajátosságaik változatlanóságát. Ehhez e régióknak egyenlő esélyeket kell kapniuk a különböző uniós forrásokhoz való hozzáférésre, valamint biztosítani kell jellegzetességeik megőrzését és megfelelő gazdasági fejlődésüket annak érdekében, hogy fenntartható legyen az Európai Unió fejlődése és kulturális sokszínűsége.

A szervezők a nyilvántartásba vételi kérelmükkel együtt benyújtott mellékletben több javaslatot is előterjesztettek az európai polgári kezdeményezés célkitűzéseinek elérése érdekében:

1. A „nemzeti/etnikai kisebbségi régiók” vagy egyszerűen „nemzeti régiók” fogalmának meghatározása egy uniós jogi aktusban, értve ez alatt „azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól”.
2. A nemzeti régiók fogalmának meghatározásán túl a Bizottság által kidolgozandó jogi aktusnak kifejezetten azonosítania is kell ezeket a régiókat, figyelembe véve a felsorolt nemzetközi dokumentumokban³ szereplő kritériumokat és az érintett közösségek akaratát.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/788 rendelete (2019. április 17.) az európai polgári kezdeményezésről (HL L 130., 2019.5.17., 55. o.; ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/788/oj>).

² https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000007_hu.

³ A felsorolt dokumentumok a következők: az Európa Tanács 1811/2007. számú, „Régiósítás Európában” című ajánlása; a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény; az Európa Tanács 1201/1993. számú ajánlása; a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája; az Európa Tanács 1334/2003. számú ajánlása;

3. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 174. cikkében említett legkedvezőtlenebb helyzetű régiók listájának kibővítése olyan új kategóriákkal, mint a nemzeti/etnikai kisebbségi régióknak nevezett, sajátos nemzeti, nyelvi és kulturális jellemzőkkel rendelkező régiók.
4. Annak biztosítása, hogy az uniós forrásokat ne használják fel oly módon, amely megváltoztatná a nemzeti régiók etnikai összetételét, regionális identitását vagy kulturális örökségét. Ez magában foglalja annak megakadályozását, hogy az uniós forrásokat olyan foglalkoztatáspolitikák támogatására használják fel, amelyek ösztönzik az eltérő kulturális vagy nyelvi háttérrel rendelkező munkaerő letelepedését.
5. A nyelvi, etnikai és kulturális határok figyelembevétele a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) kialakításakor. A szervezői csoport javasolja, hogy ezek a határok tükrözzék az őshonos közösségek akaratát, amely a régiók körülhatárolását megelőző helyi népszavazáson nyilvánítható ki.
6. Annak biztosítása, hogy a tagállamok betartsák a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaikat. A szervezők úgy vélik, hogy e kötelezettségvállalások be nem tartása az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében felsorolt értékek megsértésének minősül, ami potenciálisan kötelezettségszegési eljárást vonna maga után a 7. cikkben foglaltak szerint.

A szervezők 2013. június 18-án kérték a Bizottságtól a kezdeményezés nyilvántartásba vételét. A Bizottság kezdetben megtagadta a javasolt európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételét⁴, kimondva, hogy annak tárgya nyilvánvalóan kívül esik a Bizottság azon hatáskörén, hogy a Szerződések végrehajtása céljából uniós jogi aktusra irányuló javaslatot terjesszen elő. A Bíróság C-420/16. P. sz. ügyben hozott ítéletét⁵ követően azonban a Bizottság 2019. május 7-én – jöllehet korlátozottan – nyilvántartásba vette a kezdeményezést. A nyilvántartásba vételről szóló határozat⁶ 1. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy a javasolt polgári kezdeményezés kapcsán támogató nyilatkozatok gyűjthetők, „tudomásul véve, hogy a kezdeményezés célja, hogy a Bizottság jogalkotási javaslatokat terjesszen elő a strukturális alapok feladatai, elsődleges célkitűzései és szervezése meghatározása érdekében, és feltéve, hogy a finanszírozandó intézkedések az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának megerősítéséhez vezetnek”.

Ezenkívül a nyilvántartásba vételről szóló határozat (5) preambulumbekkezdése kimondja, hogy „[a] Szerződések végrehajtása céljából uniós jogi aktusok fogadhatók el az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 177. cikkének megfelelően annak

a tagállamok közös alkotmányos hagyományai; az Európai Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata; az EUSZ 3. cikke; az EUMSZ 167. cikke.

⁴ A Bizottság C(2013) 4975 határozata (2013. július 25.).

⁵ A Bíróság 2019. március 7-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, C-420/16. P, ECLI:EU:C:2019:177. A Magyarország által támogatott szervezők az európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételének Bizottság általi megtagadásáról szóló határozat megsemmisítését kérték a Törvényszéktől (T-529/13. sz. ügy). A Törvényszék elutasította a kérelmet. A szervezők ezt követően fellebbezést nyújtottak be az ítélet ellen a Bírósághoz (C-420/16. P. sz. ügy), amely hatályon kívül helyezte a Törvényszék T- 529/13. sz. ügyben hozott ítéletét, és megsemmisítette a C(2013) 4975 bizottsági határozatot.

⁶ A Bizottság (EU) 2019/721 határozata (2019. április 30.) a „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és regionális kultúrák fenntarthatóságáért” elnevezésű javasolt polgári kezdeményezéséről (az értesítés a C(2019) 3304. számú dokumentummal történt), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2019/721/oj>.

érdekében, hogy meghatározzák a strukturális alapok feladatait, elsődleges célkitűzéseit és megszervezését, amely magában foglalhatja az alapok átcsoportosítását”.

Ennek megfelelően az európai polgári kezdeményezés Bizottság általi vizsgálata szigorúan a nyilvántartásba vett tartalom alapján, nem pedig általában véve a kezdeményezésben foglalt, a szervezői csoport által meghatározott célkitűzéseken. Az európai polgári kezdeményezés korlátozott nyilvántartásba vételét a Törvényszék⁷ és a Bíróság ítélete⁸ is megerősítette.

A támogató nyilatkozatok tagállami hatóságok általi, 2022-ben véglegesített ellenőrzését követően a szervezők 2025. március 4-én hivatalosan benyújtották az európai polgári kezdeményezést a Bizottsághoz⁹. Ugyanezen a napon a Bizottság közzétette a kezdeményezés érvényességét megerősítő közleményt az európai polgári kezdeményezések nyilvántartásában. A Bizottsággal tartott 2025. március 25-i találkozón és a találkozót követő írásbeli beadványban, valamint az Európai Parlament által 2025. június 25-én szervezett nyilvános meghallgatáson részletesebben kifejtették a kezdeményezés célkitűzéseit. Ezenkívül az Európai Parlamentben 2025. július 10-én plenáris vitára került sor az európai polgári kezdeményezésről.

Ez a közlemény ismerteti a Bizottság európai polgári kezdeményezésről alkotott elemzését és következtetéseit, valamint a kezdeményezésre válaszul az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerint megtenni kívánt lépéseket.

2. HÁTTÉR

2.1. Hatályos jogi keret

Uniós kohéziós politika

A 2021–2027-es programozási időszakra 392 milliárd EUR összegű teljes költségvetéssel rendelkező kohéziós politika az Európai Unió fő beruházási politikája, amely a Szerződés gazdasági, társadalmi és területi kohézió megerősítésére irányuló célkitűzésének megvalósítására irányul.

Az EUMSZ 174. cikke értelmében az Unió a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében elkötelezetten törekszik „a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók lemaradásának csökkentésére”, amelyek közül „kiemelt figyelemmel kell kezelni a vidéki térségeket, az ipari átalakulás által érintett térségeket és az olyan súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő

⁷ A Törvényszék 2021. november 10-i ítélete, Románia kontra Bizottság, T-495/19, ECLI:EU:T:2021:781.

⁸ A Bíróság 2024. február 22-i ítélete, Románia kontra Európai Bizottság, Magyarország, C-54/22. P, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2387/oj>.

⁹ Az európai polgári kezdeményezést a polgári kezdeményezésről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlament és tanácsi rendelet (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/211/2020-01-01>) (az európai polgári kezdeményezésről szóló első rendelet) alapján vették nyilvántartásba. Az európai polgári kezdeményezésről szóló első rendelet nem határozta meg azt a határidőt, amelyen belül a szervezőknek vizsgálat céljából be kellett nyújtaniuk érvényes kezdeményezésüket a Bizottsághoz.

régiókat, mint a legszakibb, rendkívül gyéren lakott régiók, valamint a szigeti, a határon átnyúló és a hegyvidéki régiók”.

A kohéziós politika valamennyi uniós régió javát szolgálja; célja a munkahelyteremtés fellendítése, a vállalkozások versenyképességének fokozása, a gazdasági növekedés elősegítése és a fenntartható fejlődés előmozdítása, valamint az uniós polgárok életminőségének javítása.

Megvalósítása a 2021–2027-es programozási időszakban négy elkülönített alap révén történik: az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) valamennyi uniós régió társadalmi és gazdasági fejlesztésére irányuló beruházásokat szolgál; a Kohéziós Alap (KA) az alacsonyabb életszínvonalú uniós országokban történő környezetvédelmi és közlekedési beruházásokért felel; az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) célja a munkahelyteremtés támogatása, valamint a méltányos és szociálisan befogadó társadalom megteremtése az uniós országokban; az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) pedig a klímasemlegességre való átállás által legérzékenyebben érintett régiókat karolja fel.

Területi fókusz

A kohéziós politika kialakítása erőteljesen területi fókuszú. A kohéziós politika finanszírozásának nagy része a kevésbé fejlett országokra és régiókra összpontosul, hogy segítse őket a növekedésben és a fejlettebb régiókhoz való felzárkózásban. A továbbra is fennálló gazdasági, társadalmi és területi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében az EU minden polgárnak segítséget nyújt, függetlenül attól, hogy hol élnek, egyidejűleg növelve az Unió növekedési potenciálját.

A kohéziós politika különleges gondozási vagy beruházási eszközöket is biztosít a területek számára konkrét problémák kezelése érdekében. Ezek a határ menti régiók és a határokon átnyúló együttműködésben részt vevő területek, a városi területek, távoli, hegyvidéki, szigeti és ritkán lakott területek, valamint a legkülső régiók javát szolgálják.

A legkülső régiók egyedi intézkedésekben és kiegészítő támogatásban részesülnek, amelyek célja a strukturális társadalmi és gazdasági helyzetük és az EUMSZ 349. cikkében említett tényezőkből adódó állandó korlátok ellensúlyozása. Az 1994. évi csatlakozási okmány 6. jegyzőkönyvének 2. cikkében említett súlyos természeti vagy demográfiai hátrányok ellensúlyozása céljából a ritkán lakott északi régiók egyedi intézkedésekben és kiegészítő finanszírozásban részesülnek.

A kohéziós politika azonban nem kizárólag a területi támogatásról szól. Számos területen fejt ki jelentős hatást. Beruházásai elősegítik számos uniós szakpolitikai cél elérését, és kiegészítenek más uniós szakpolitikákat és alapokat, többek között az oktatással, a foglalkoztatással, az energiával, a környezettel, az egységes piaccal, a kutatással és az innovációval kapcsolatosakat.

A horizontális elvek tiszteletben tartása

A kohéziós politika végrehajtása során teljeskörűen tiszteletben kell tartani az uniós Szerződésekben meghatározott horizontális elveket, nevezetesen a következőket:

- Az EUSZ 2. cikke – meghatározza azokat az alapvető értékeket, amelyeken az EU alapul, köztük az emberi méltóság tiszteletben tartását, a szabadságot, a demokráciát, az

egyenlőséget, a jogállamiságot és az emberi jogokat. Hangsúlyozza, hogy ezek az értékek valamennyi tagállamban közősek, és a pluralizmuson, a megkülönböztetésmentességen, a tolerancián, az igazságosságon, a szolidaritáson és a nemek közötti egyenlőségen alapuló társadalom alapját képezik.

- Az EUSZ 3. cikke – felvázolja az EU átfogó célkitűzéseit, beleértve a fenntartható fejlődést, a társadalmi kohéziót és a szolidaritást.
- Az EUSZ 5. cikke – meghatározza a szubszidiaritás és az arányosság elvét, biztosítva, hogy a döntéseket az uniós polgárokhoz a lehető legközelebb hozzák meg.
- Az EUMSZ 10. cikke – előírja, hogy az EU valamennyi szakpolitikájában küzdjön a megkülönböztetés ellen és mozdítsa elő az egyenlőséget.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Alapjogi Charta) meghatározza azokat a jogokat, szabadságokat és elveket, amelyek irányt szabnak az Európai Unió politikáinak és fellépéseinek. Csak annyiban kötelező az uniós intézményekre és a tagállamokra nézve, amennyiben azok az uniós jogot hajtják végre¹⁰. Az Alapjogi Charta 21. cikke kifejezetten tilt minden megkülönböztetést, beleértve a nemet, fajt, bőrszínt, etnikai vagy társadalmi származást, genetikai tulajdonságot, nyelvet, vallást vagy meggyőződést, politikai vagy más véleményen, nemzeti kisebbséghez tartozást, vagyoni helyzeten, születésen, fogyatékonyságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetést, valamint az állampolgárság alapján történő megkülönböztetést az uniós jog hatályán belül.

A kohéziós politika jogi keretének fejlődése

Az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vétele iránti kérelem 2013. június 18-i benyújtása óta a kohéziós politikát szabályozó jogi keret jelentős fejlődésen ment keresztül. E fejlemények eredményeképpen határozottan megerősödtek a horizontális elvek tiszteletben tartásával kapcsolatos kötelezettségek, nőtt az Alapjogi Chartának való megfelelés biztosítása melletti elköteleződés, és javult a polgárok bevonása.

A 2014–2020-as és a 2021–2027-es programozási időszakban bevezetett legfontosabb fejlemények a következők:

- A horizontális elvek fokozott tiszteletben tartása, beleértve a megkülönböztetésmentességet: kifejezett követelményeket vezettek be a Bizottság és a tagállamok számára, hogy tegyék meg a megfelelő lépéseket a megkülönböztetés megelőzése érdekében a programok előkészítése és végrehajtása során (az 1303/2013/EU rendelet¹¹ 7. cikke, 9. cikkének (9) bekezdése, 15. cikke (2) bekezdésének iii. pontja, 96. cikke (4) bekezdésének a) pontja,

¹⁰ Az Alapjogi Charta 51. cikke.

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/825/2018-11-13?eliuri=eli%3Areg%3A2017%3A825%3A2018-11-13&locale=hu>).

96. cikke (7) bekezdésének b) pontja és 125. cikke (3) bekezdésének a) pontja, valamint az ugyanazon rendelet XI. mellékletének II. részében foglalt, a megkülönböztetésmentességre vonatkozó általános előzetes feltételrendszer; továbbá az (EU) 2021/1060 rendelet¹² 9. cikkének (3) bekezdése, 22. cikke (3) bekezdése d) pontjának iv. alpontja és 73. cikkének (1) bekezdése).

- Erősebb biztosítékok az Alapjogi Chartának való megfelelés biztosítása érdekében: a 2021–2027-es programozási időszakot az alapvető jogok tiszteletben tartására és az Alapjogi Chartának való megfelelésre vonatkozó biztosítékok erősítése jellemzi, amint azt az (EU) 2021/1060 rendelet III. mellékletében foglalt horizontális feljogosító feltételek, többek között „Az Alapjogi Charta hatékony alkalmazása és végrehajtása” megnevezésű horizontális feljogosító feltétel, valamint az Alapjogi Charta teljesítésének nyomon követésére szolgáló, ugyanazon rendelet 15. cikkében meghatározott mechanizmus is bizonyítja.
- A polgárok fokozott bevonása: a polgároknak számos fejleménynek köszönhetően jobb lehetőségeik lettek a nemzeti hatóságokkal való együttműködésre, többek között olyan intézkedések bevezetése révén, amelyek biztosítják az alapokkal kapcsolatos panaszok hatékony kivizsgálását (az 1303/2013/EU rendelet 74. cikkének (3) bekezdése és az (EU) 2021/1060 rendelet 69. cikkének (7) bekezdése), a partnerek bevonását (az 1303/2013/EU rendelet 5. cikke és az (EU) 2021/1060 rendelet 8. cikke), valamint az átláthatóság jelentős növelését, ami jobb hozzáférést biztosít a polgárok számára az információkhoz (lásd például: az 1303/2013/EU rendelet 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja, 14. cikkének (2) bekezdése, 26. cikkének (2) bekezdése, 34. cikke (3) bekezdésének b) pontja, 48. cikkének (1) bekezdése, 115. cikke és 125. cikke (3) bekezdésének a) pontja, valamint az (EU) 2021/1060 rendelet 38. cikkének (2) és (4) bekezdése, 42. cikkének (5) bekezdése, 43. cikkének (4) bekezdése, 44. cikkének (7) bekezdése, 45. cikkének (3) bekezdése, 46–50. cikke és 73. cikkének (1) bekezdése).

A kulturális és nyelvi sokszínűség és a megkülönböztetésmentesség tiszteletben tartása

A kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartása az Európai Unió egyik alapértéke, amelyet az EUSZ 2. cikke¹³ kifejezetten megemlít. Hasonlóképpen a megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a kulturális és nyelvi sokféleség megőrzése az Uniónak az EUSZ 3. cikke (3) bekezdésében¹⁴ meghatározott fő célkitűzései közé tartozik.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

¹³ Az EUSZ 2. cikke: „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.”

¹⁴ Az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdése: „Az Unió egy belső piacot hoz létre. Az Unió Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességen, teljes foglalkoztatottságon és társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul.

Ezenkívül az Alapjogi Charta 21. cikkének (1) bekezdése kifejezetten tiltja a nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló bármely hátrányos megkülönböztetést.

Ezek az elvek a cselekvési területtől függetlenül valamennyi uniós szakpolitikára és intézkedésre vonatkoznak, így a kohéziós politikára is. A tagállamokat ezek az Alapjogi Charta 51. cikkének (1) bekezdésével összhangban hasonlóképpen annyiban kötik, amennyiben a kohéziós politika keretében végrehajtott intézkedéseik az uniós jog végrehajtását foglalják magukban. Azokban az esetekben, amikor nem az uniós jogot hajtják végre, továbbra is a tagállamok rendelkeznek általános hatáskörrel arra, hogy az alkotmányos rendjük szerinti kötelezettségeiknek és a nemzetközi megállapodásokból eredő kötelezettségvállalásaiknak megfelelően döntéseket hozzanak a kisebbségekről. E tekintetben továbbra is az Európa Tanács által létrehozott Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája és a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény képezi a nemzetközi jog vonatkozó jogi keretét azon tagállamok számára, amelyek aláírták és ratifikálták ezeket a megállapodásokat.

A 2021–2027-es programozási időszakban az (EU) 2021/1060 rendelet 9. cikkének (3) bekezdésével összhangban mind a tagállamoknak, mind a Bizottságnak megfelelő lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy a programciklus valamennyi szakaszában – a programok előkészítésétől az értékelésig – megelőzzék a nemet, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen hátrányos megkülönböztetést. A tagállamoknak az egyenlőséget, a befogadást és a megkülönböztetésmentességet biztosító tevékenységeket kell belefoglalniuk a programjaikba¹⁵.

Ezen túlmenően az alapok nem támogathatnak olyan intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak a szegregáció vagy a kirekesztés bármely formájához, és az (EU) 2021/1060 rendelet 73. cikkének (1) bekezdésével összhangban az irányító hatóságoknak a műveletek kiválasztásakor átlátható és megkülönböztetésmentes kritériumokat és eljárásokat kell megállapítaniuk és alkalmazniuk, biztosítva az akadálymentességet a fogyatékonysággal élő személyek számára, valamint a nemek közötti egyenlőséget és az Alapjogi Chartával való összhangot.

Megosztott irányítás

A kohéziós politikai alapokhoz rendelt uniós költségvetést a költségvetési rendelet¹⁶ 62. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összhangban megosztott irányítás keretében hajtják végre. Ez azt jelenti, hogy a Bizottság és a tagállamok közösen felelnek az alapok végrehajtásáért, valamint az uniós szabályoknak és elveknek való megfelelés biztosításáért.

Az Unió elősegíti a tudományos és műszaki haladást. Az Unió küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és előmozdítja a társadalmi igazságosságot és védelmet, a nők és férfiak közötti egyenlőséget, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét.

Előmozdítja a gazdasági, a társadalmi és a területi kohéziót, valamint a tagállamok közötti szolidaritást.

Az Unió tiszteletben tartja saját kulturális és nyelvi sokféleségét, továbbá biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását.”

¹⁵ Az (EU) 2021/1060 rendelet 22. cikkének (3) bekezdése d) pontjának iv. alpontja.

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2024/2509 rendelete (2024. szeptember 23.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról (HL L, 2024/2509, 2024.9.26., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

A megosztott irányítás keretében a tagállamok felelősek a programok megfelelő területi szinten történő előkészítéséért és végrehajtásáért, összhangban az intézményi, jogi és pénzügyi keretükkel.

A 2021–2027-es programozási időszak kezdetén a Bizottság és az egyes tagállamok partnerségi megállapodást kötöttek. Ez a stratégiai dokumentum meghatározza a kohéziós politikai finanszírozás nemzeti szintű elosztásának és felhasználásának módját, tükrözve az egyes tagállamok sajátos fejlesztési prioritásait és kihívásait.

A partnerségi megállapodásokra építve a Bizottság ezt követően jóváhagyta a tagállamok által benyújtott egyedi programokat. Ezek a programok a regionális igényekhez igazodnak, és a helyi hatóságokkal és az érdekelt felek széles körével szoros együttműködésben kerülnek kidolgozásra, biztosítva, hogy alkalmasak legyenek a konkrét regionális és ágazati kihívások kezelésére.

E programok végrehajtására egyértelműen meghatározott szabályok és eljárások vonatkoznak, amelyek biztosítják az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot és az uniós beruházások helyben történő tényleges megvalósítását.

Partnerség és többszintű kormányzás

A partnerség a kohéziós politika egyik alappillére. Előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsák a különböző kormányzati szintek hatóságai és az érdekelt felek széles köre közötti szoros együttműködést. Az (EU) 2021/1060 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében részletezetteknek megfelelően a partnereknek magukban kell foglalniuk a következőket: regionális, helyi, városi és egyéb hatóságok; gazdasági és szociális partnerek; adott esetben kutatószervezetek és egyetemek; valamint a civil társadalmat képviselő érintett szervezetek, például környezetvédelmi partnerek, nem kormányzati szervezetek, és – ami a szóban forgó ügyben még fontosabb – a társadalmi befogadás, az alapvető jogok, a fogyatékkal élő személyek jogai, a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elősegítéséért felelős szervezetek, amibe beletartozhatnak a kisebbségek érdekeit képviselő szervek is.

A partnerség elvének célja a közösségek segítése a szükségleteik jobb azonosításának elősegítésével, ami erősebb kollektív elkötelezettséget eredményez a kohéziós politikai programok célkitűzéseinek megvalósítása iránt, és erősíti a felelősségtudatot az érintett partnerek körében. Hozzájárul továbbá a közös európai értékek iránti támogatás megerősítéséhez is azáltal, hogy tájékoztatást nyújt arról, hogy miként segít a kohéziós politika megérteni és megoldani a helyi problémákat, közelebb hozva ezáltal az Uniót az emberekhez¹⁷.

¹⁷ A Régiók Európai Bizottságának véleménye (2021), [A helyi és regionális önkormányzatok hatékony bevonása a 2021–2027-es időszakra vonatkozó partnerségi megállapodások és operatív programok előkészítésébe | Régiók Európai Bizottsága \(europa.eu\)](#).

A partnerség kulcsfontosságú szerepét 2014-ben az európai partnerségi magatartási kódex is megerősítette¹⁸, amely egyértelmű iránymutatást nyújtott a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy miként lehet kellő időben, érdemben és átlátható módon bevonni az érintett partnereket. A kódex értelmében kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a csoportokra, amelyek, noha hatással lehetnek rájuk a programok, nehezen képesek befolyásolni azokat; közéjük tartoznak mindenekelőtt a leginkább veszélyeztetett és legmarginalizáltabb közösségek, amelyek esetében a legnagyobb a diszkrimináció vagy a társadalmi kirekesztés kockázata¹⁹. Ez magában foglalja annak kifejezett elismerését, hogy a marginalizált csoportok képviselőinek bevonása elengedhetetlen a befogadásukat célzó kohéziós politikai intézkedések hatékony végrehajtásához és nyomon követéséhez.

Továbbá az (EU) 2021/1057 rendelet²⁰ (a továbbiakban: ESZA+ rendelet) 9. cikke értelmében a tagállamok kötelesek az egyes programokon belül az ESZA+ megosztott irányítású ága keretében rendelkezésükre álló forrásokból megfelelő összeget elkülöníteni a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek kapacitásépítésére. Amennyiben a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek kapacitásépítését egy, az EUMSZ 121. cikkének (2) bekezdésével és 148. cikkének (4) bekezdésével összhangban elfogadott releváns országspecifikus ajánlás meghatározza, az érintett tagállam az ESZA+ megosztott irányítású ága keretében rendelkezésére álló források legalább 0,25 %-ának megfelelő összeget erre a célra allokál. A civil társadalmi szervezetek közé tartozhatnak a nyelvi és kulturális kisebbségek képviselői, ezáltal biztosítva a csoportok támogatását képzések, hálózatépítés, a szociális párbeszéd előmozdítása és a szociális partnerek által közösen végzett tevékenységek révén.

Feljogosító feltételek

Az európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vétele iránti kérelem benyújtása óta a feljogosító feltételek a kohéziós politika kulcsfontosságú részévé váltak, hozzájárulva annak biztosításához, hogy a források hatékony és eredményes felhasználásához szükséges követelmények teljesüljenek. A 2014–2020-as „előzetes feltételrendszer” fogalmára építve a 2021–2027-es programozási időszak egésze során tiszteletben kell tartani a kiadások visszatérítésére feljogosító feltételeket. Az egyes feljogosító feltételek teljesítésére vonatkozó kritériumokat az (EU) 2021/1060 rendelet III. és IV. melléklete határozza meg.

A feljogosító feltételeknek két típusa van:

- Horizontális feljogosító feltételek, amelyek valamennyi kohéziós politikai programra vonatkoznak, és az alapvető szabályozási keretekhez kapcsolódnak. Ezek egyike az Alapjogi Charta hatékony alkalmazására és végrehajtására vonatkozó horizontális feljogosító feltétel. Ez előírja a tagállamok számára olyan hatékony mechanizmusok alkalmazását, amelyek

¹⁸ A Bizottság 240/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. január 7.) az európai strukturális és beruházási alapok keretében megvalósított partnerségre vonatkozó európai magatartási kódexről (HL L 74., 2014.3.14., 1. o., ELI:http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/240/oj).

¹⁹ A 240/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (4) preambulumbekkezdése, 3. cikke (1) bekezdése c) pontjának ii. alpontja, 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának iii. alpontja és 6. cikkének f) pontja.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

biztosítják, hogy a programok a programozás és a végrehajtás valamennyi szakaszában megfeleljenek az Alapjogi Chartának.

- Az ERFA-ra, az ESZA+-ra és a Kohéziós Alapra vonatkozó tematikus feljogosító feltételek főként egyedi szakpolitikai vagy stratégiai keretekhez kapcsolódnak. Ilyenek például „a romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret” és „a társadalmi befogadásra és a szegénység csökkentésére irányuló nemzeti stratégiai szakpolitikai keret” tematikus feljogosító feltétel.

A feljogosító feltételek nemcsak a beruházások eredményes és hatékony végrehajtásának előfeltételei, hanem a tagállamokon belüli reformok hatékony előmozdítói is lehetnek, ösztönözve olyan szilárd irányítási struktúrák és célzott nemzeti vagy regionális stratégiák kidolgozását, amelyek fokozzák a kohéziós politikai beruházások általános hatását, és biztosítják azok összehangolását az Európai Unió alapvető értékeivel, elveivel és célkitűzéseivel.

A kohéziós alapok elosztása és a támogatható régiók

A 2021–2027-es programozási időszakban az uniós kohéziós politikai finanszírozás országok és régiók közötti elosztására használt módszert az (EU) 2021/1060 rendelet XXVI. melléklete részletezi. Az elosztás objektív és összehasonlítható NUTS 2 szintű mutatókon alapul. Valamennyi európai régió jogosult kohéziós politikai támogatásra, úgy, hogy a finanszírozás volumene tükrözi a régiók fejlettségi szintjét és társadalmi kihívásait.

A módszer fő mutatója a régiók fejlettségi szintje, néhány eltéréssel a kevésbé fejlett, az átmeneti és a fejlettebb régiók kategóriái között. A kevésbé fejlett régiók egy főre jutó GDP-je nem éri el az uniós átlag 75 %-át, az átmeneti régiók egy főre jutó GDP-je az uniós átlag 75 %-a és 100 %-a közötti, a fejlettebb régiók egy főre jutó GDP-je pedig meghaladja az uniós átlag 100 %-át. Az egyes régiók életszínvonalbeli különbségét az egy főre jutó (vásárlóerő-egységben (PPS) kifejezett) GDP alapján számítják ki, figyelembe véve a népességet és a nemzeti jólétet. Ezt követően számos további mutatót használnak, amelyekkel a régiók helyzete szerint finomhangolják az elosztást. Ezek a mutatók társadalmi-gazdasági, környezeti és demográfiai kihívásokat tükröznek: munkanélküliség, ifjúsági munkanélküliség, alacsony iskolázottsági szint, üvegházhatásúgáz-kibocsátás, külső migráció. Az egyes tagállamoknak járó támogatás az egyes támogatható régiók számára nyújtott támogatások összegével egyenlő. Az egyes tagállamok számára elkülönített végleges allokációra felső határérték szabható meg a teljes GDP-jük előre meghatározott százalékában, annak biztosítása érdekében, hogy a tagállam megfelelően fel tudja használni az elkülönített uniós forrásokat. Ez a vásárlóerő-egységben kifejezett, egy főre jutó átlagos uniós GNI 55 %-a alatti régiók esetében a GDP 2,3 %-ában meghatározott aránytól a vásárlóerő-egységben kifejezett, egy főre jutó átlagos uniós GNI 68 %-a feletti régiók esetében meghatározott 1,5 %-ig terjed.

A nemzeti allokációkat régiókatóriánként összesítik (kevésbé fejlett, átmeneti, fejlettebb). A tagállamoknak némi rugalmasság mellett²¹ tiszteletben kell tartaniuk a régiók e három

²¹ Annak érdekében, hogy a tagállamok kellő rugalmasságot kapjanak a megosztott irányítású allokációik végrehajtása során, lehetőség van bizonyos szintű finanszírozás átcsoportosítására az alapok között, valamint a megosztott irányítású és a közvetlen és közvetett irányítású eszközök között, az (EU) 2021/1060 rendelet 26. cikkében előírtak szerint.

kategóriája számára elkülönített összegeket. Ez azt hivatott biztosítani, hogy a források az EUMSZ-ben foglalt, a gazdasági, társadalmi és területi egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló kohéziós politikai célkitűzésekkel összhangban a legkevésbé fejlett régiókra összpontosuljanak.

E célból a régiók uniós szintű meghatározása a régióknak az 1059/2003/EK rendelettel²² létrehozott, legutóbb a 2022. december 26-i (EU) 2023/674 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel felülvizsgált közös osztályozási rendszerén alapul. A területi egységek NUTS-osztályozását a „közigazgatási egységek” alapulvételével határozzák meg – amely olyan közigazgatási hatósággal rendelkező földrajzi területet jelent, amely a tagállam jogi és intézményi keretén belül rendelkezik az adott területre vonatkozó közigazgatási vagy politikai döntéshozatali hatáskörrel –, valamint az 1059/2003/EK rendelet²³ 3. cikkének (2) bekezdésében szereplő táblázatban meghatározott népesség-küszöbértékek (osztályozási kritériumok) alapján. Amennyiben egy tagállamban nem létezik megfelelő méretű közigazgatási egység egy adott NUTS-szintre, akkor ezt a NUTS-szintet megfelelő számú, egymással határos, meglévő kisebb közigazgatási egység összevonásával kell képezni. Az így keletkezett nem közigazgatási egységeknek általában véve meg kell felelniük az 1059/2003/EK rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében meghatározott népesség-küszöbértékeknek. Egyes esetekben azonban – különösen a szigeteken és a legkülső régiókban – sajátos földrajzi, társadalmi-gazdasági, történelmi, kulturális vagy környezeti körülmények miatt el lehet térni a fenti küszöbértékektől, összhangban az 1059/2003/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésével. Ezekben az esetekben a tagállamok figyelembe veszik az 1059/2003/EK rendelet célját, nevezetesen a különböző közigazgatási egységek fejlettségi szintjére vonatkozó statisztikák összehasonlíthatóságának biztosítását. Ezenkívül, amennyiben az említett rendelkezés úgy rendelkezik, hogy a nem közigazgatási egységek földrajzi, társadalmi-gazdasági, történelmi, kulturális vagy környezeti körülmények miatt eltérhetnek a jogszabályban meghatározott népesség-küszöbértékektől, ez csak azokra a nem közigazgatási egységekre vonatkozik, amelyek maguk is az érintett tagállamokban meglévő közigazgatási egységek pusztán statisztikai célú összevonásának felelnek meg, anélkül hogy ez bármilyen módon a szóban forgó tagállamokban fennálló politikai, közigazgatási és intézményi keret módosításához vezetne.

Az 1059/2003/EK rendelet 5. cikkének (4) bekezdésével összhangban elvben a NUTS-osztályozást legkorábban háromévente lehet módosítani, kivéve, ha egy tagállam vonatkozó közigazgatási szerkezetét jelentősen átalakítják, amely esetben az ilyen módosítások rövidebb időközönként is elfogadhatók. E módosítások a területi egységekben a tagállamok kezdeményezésére bevezetett változásokon alapulnak. A Bizottság csak azt követően rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a 7a. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el az 1059/2003/EK rendelet I. mellékletében szereplő NUTS-osztályozás módosítása céljából, miután az érintett tagállam közölte a Bizottsággal ezeket a változásokat.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 1059/2003/EK rendelete (2003. május 26.) a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról (HL L 154., 2003.6.21., 1. o.).

²³ Adott tagállamban a meglévő közigazgatási egységek egyes osztályai népességének a megfelelő NUTS-szint meghatározásához megállapított küszöbértékekben belül kell lennie: a NUTS 1 esetében 3 millió és 7 millió között; a NUTS 2 esetében 800 000 és 3 millió között; a NUTS 3 esetében pedig 150 000 és 800 000 között.

2.2. A jelenlegi uniós szakpolitikai háttér

Finanszírozási lehetőségek az ERFA keretében

Az emberek és a régiók életének Európa-szerte történő javításához való hozzájárulásra irányuló erőfeszítések részeként a kohéziós politika fontos szerepet játszik a kisebbségek és a marginalizált csoportok támogatásában. A 2021–2027-es programozási időszakban az ERFA-ból mintegy 19 milliárd EUR-t különítettek el az inkluzív növekedés által érintett területekre, többek között a marginalizált csoportok bevonására.

Az infrastruktúra-fejlesztés, a felszerelések és a határokon átnyúló együttműködés révén a kohéziós politikai programok keretében nyújtott ERFA-támogatás megerősíti a tagállamok és a régiók erőfeszítéseit a marginalizált közösségek társadalmi-gazdasági befogadásának előmozdítása, valamint a minőségi és inkluzív szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, a lakhatás, az egészségügyi ellátás, a szociális és tartós ápolás-gondozás, valamint a kultúra terén (az (EU) 2021/1058 rendelet²⁴ 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja).

Az intézkedéseknek célja továbbá a helyi igények kielégítése. E célból a beruházások regionális vagy helyi stratégiák részét is képezhetik, beleértve a fenntartható fejlődési stratégiákat vagy más területi eszközöket is.

A kohéziós politika ezenkívül megerősítette a kultúra és a kulturális örökség átalakító erejének elismerését, valamint a társadalmi befogadás előmozdításában és az európai régiók sokszínűségének védelmében betöltött szerepét. A 2021–2027-es programozási időszakban az ERFA-ból összesen 5,2 milliárd EUR-t különítettek el közvetlenül a kultúrát és az örökséget célzó beavatkozásokra.

E támogatás keretében nagy figyelmet fordítottak a kultúrához való egyenlő hozzáférés biztosítására, valamint a kulturális sokszínűség, a társadalmi befogadás és a jobb foglalkoztatási lehetőségek előmozdítására. A konkrét intézkedések közé tartozik a kulturális örökség megőrzése és hasznosítása, új kulturális szolgáltatások és felszerelések kifejlesztése, valamint a határokon átnyúló kulturális együttműködés.

A regionális nyelvi és kulturális örökség támogatásának egyik példája a Hargita megye túlnyomórészt magyar ajkú Csíkszentimre településén található Henter-kúria²⁵ helyreállítása. A Románia 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó regionális operatív programja keretében finanszírozott projekt célja a helyi identitás megerősítése és a turizmus előmozdítása volt a hagyományos kézművesség és inkluzív kulturális tevékenységek révén. A felújított kúria jelenleg a magyar örökséget ünneplő interaktív kiállításoknak és rendezvényeknek ad otthont, ideértve a kisebbségi magyar közösségek kézműves bemutatóit és néptáncelőadásait. Különös figyelmet fordítanak a befogadásra, befogadó teret kínálva a hátrányos helyzetű gyermekek és a fogyatékkal élő személyek számára az örökséggel való kapcsolódáshoz. A helyi lakosok aktív szerepet játszanak a személyes történetek összegyűjtésében és azoknak a generációkon

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról (HL L 231., 2021.6.30., 60. o.).

²⁵ <https://www.henter.ro/?lang=en>.

átívelő tudatosságnövelésre való felhasználásában. A projekt modellé vált Romániában a magyar többségű közösségek számára, bemutatva, miként mozdíthatja elő az örökség helyreállítása a kulturális alkotást, a befogadást és a fenntartható vidékfejlesztést.

Finanszírozási lehetőségek az Interreg összefüggésében

A 2021–2027-es programozási időszakban 86 Interreg program kínál lehetőséget a regionális hatóságok, a gazdasági és társadalmi érdekelt felek, valamint a civil szervezetek képviselői számára az EU belső és külső határain átnyúló együttműködésre. A helyi alapú megközelítésen alapuló Interreg támogatást nyújt a kulturális és nyelvi cserékhez a helyi örökség és közösségek előmozdítása, a befogadóbb és egységesebb Európa támogatása, valamint az együttműködési kapacitást alacsony akadályok felszámolása érdekében.

Ebben az összefüggésben a legfontosabb ERFA-előirányzatok a következők: 1,2 milliárd EUR a 4.6. számú egyedi célkitűzés keretében a turizmusra és a kultúrára; 50 millió EUR a 4.3. számú egyedi célkitűzés keretében a marginalizált közösségek integrációjára; 300 millió EUR az 5. számú szakpolitikai célkitűzés keretében a határokon átnyúló integrált területi stratégiák támogatására. Emellett 1,5 milliárd EUR-t különítettek el az együttműködés irányításának javítására, amely magában foglalja a bizalomépítést, a részvételen alapuló és az emberek közötti megközelítéseket, az intézményi kapacitásépítést és a határokkal kapcsolatos akadályok kezelését.

A kisebbségek védelmére, valamint a regionális nyelvi és kulturális jellemzők megőrzésére irányuló projektekre példaként szolgálnak a következők:

- A Duna Régió Program (2021–2027) „A kultúra és a fenntartható turizmus szerepének erősítése a gazdaságfejlesztésben, a társadalmi befogadás és a szociális innováció terén” egyedi célkitűzés keretében. Ez finanszírozza a „Nemzetiségi és helyi konyhaművészetet bemutató gasztróútvonal a Duna régióban”²⁶ elnevezésű projektet, amely 30 etnikai csoportra (köztük a zsidó örökségre és a súlyosan marginalizált roma közösségekre), a helyi gasztronómiai örökségre (és azon belül a borkultúrára), valamint a földrajzilag távoli és elmaradott közösségek örökségére irányul, jelentős gazdasági lehetőségeket biztosítva a vidéki területek és a kistelepülések számára. A gasztróútvonal ezáltal lehetővé teszi a Duna régió számára, hogy kiaknázza pezsgő és sokszínű etnikai tájképét, gazdag és összetett történelmét és kulturális hagyományait.
- A 2014–2020-as programozási időszakban az Interreg Nord (SE-FI-NO) program egyedi célkitűzéseket határozott meg a számi nyelvek megőrzésére és fejlesztésére vonatkozóan, többek között a hagyományosan ezen a területen élő őslakos számi nép körében. Három projektet érdemes megemlíteni:

²⁶ <https://keep.eu/projects/29507/Culinary-Trail-of-the-Ethni-EN/>.

- Giellagáldu²⁷: a projekt célja az volt, hogy Finnország, Svédország és Norvégia különböző ágazataiban erősítse a számi nyelvek használatát a szükséges terminológia és szókincs, a számi nyelvek használatára vonatkozó új standardok, valamint a számi nyelvek használóinak nyújtott tanácsadás révén.
- Plupp²⁸: a projekt célja 50 előadás oktatási színtérként történő megvalósítása volt, ahol a művészeti élmény a számi nyelv és kultúra átadását hivatott szolgálni. A projekt eredményeként megszületett a „Plupp története” című, 6–10 év közötti gyermekeknek szóló zenés-dramatikus ábrázolás, amely egyszerű pedagógiai jellegű és szórakoztató megközelítésben mutatja be a természetet számi szemszögből.
- Deanuleagis sámástit²⁹: a projekt célja, hogy hálózatot hozzon létre a Tana folyó völgyének nyelvi központja számára, amely növeli a számi nyelv használatát a különböző határokon átnyúló nyelvi színtereken, egyidejűleg pedig előmozdítja a kulturális örökséggel kapcsolatos ismeretek generációk közötti átadását.
- A 2021–2027-es programozási időszakban a számi együttműködés az Interreg Aurora (SE-FI-NO) program szerves részét képezi.

Az „Egy polgárokhoz közelebb álló Európa” elnevezésű új 5. szakpolitikai célkitűzés szintén releváns lehetőségeket biztosít a kulturális örökség és a kulturális sajátosságok támogatására. A helyi közösségek számos integrált területi stratégiát alakítottak ki a közigazgatási határokon túlmenően, hogy előmozdítsák a részvételi folyamatokat és a helyi kezdeményezéseket a különböző funkcionális területeken, az úgynevezett „élő medencékben”.

A Spanyolország–Franciaország–Andorra együttműködési program (POCTEFA) keretében például a regionális kultúrákkal az elfogadott öt integrált stratégia közül különösen kettő foglalkozik:

- A nyugati funkcionális területekre vonatkozó stratégiát (AFOMEF)³⁰ az „Új-Aquitania Euskadi Navarra” eurorégió európai területi társulása (ETT) támogatja. Célja a jobb és fenntarthatóbb regionális mobilitás és közlekedés, az integráltabb helyi munkaerőpiac és a kiterjedt többnyelvűség útjában álló, továbbra is fennálló akadályok leküzdése azáltal, hogy megerősíti a baszk nyelv közös nyelvként való használatát.
- Az EsCaT-stratégiát³¹ (katalán határokon átnyúló térség) Pyrénées-Orientales megye (vezető partner), a Generalitat de Catalunya és a Diputació de Girona hajtja végre azzal a céllal, hogy megerősítse a meglévő élő medencék közötti kölcsönhatásokat, és javítsa a lakosok életminőségét, három dimenzióra összpontosítva: stabil és támogató együttműködési keret; a

²⁷ <https://keep.eu/projects/20350/Giellag-ldu-Project-EN/>.

²⁸ <https://keep.eu/projects/20525/Plupp-the-story-of-the-invi-EN/>.

²⁹ <https://keep.eu/projects/23826/Deanuleagis-s-m-stit-EN/>.

³⁰ <https://www.afomef.eu/fr/accueil>.

³¹ <https://www.poctefa.eu/fr/proyectos/efa002-00-id-escat/>.

terület reziliensebbé tétele az éghajlatváltozással szemben; a határokon átnyúló területhez tartozás érzése és a civil társadalom aktív részvétele.

Ezen túlmenően a 2021–2027-es programozási időszakra vonatkozó (EU) 2021/1059 Interreg-rendelet³² egyedi rendelkezéseket állapított meg (24. és 25. cikk) a kisebb és könnyebben végrehajtható kis léptékű projektek támogatására, amelyek kulcsfontosságú eszközt jelentenek az olyan új típusú végső címzettek³³ részvételének ösztönzéséhez, akik esetleg nem rendelkeznek előzetes tapasztalattal az Interreg vagy általánosabban az uniós finanszírozás keretében folytatott együttműködés terén, mint például:

- civil társadalmi szereplők, akik innovációkat és új dinamikákat vihetnek be az együttműködésbe,
- helyi önkormányzatok, iskolák és egyesületek, amelyek gyakran ki vannak zárva a hagyományos uniós finanszírozási rendszerekből, mivel nem rendelkeznek információkkal vagy erőforrásokkal azok kezeléséhez,
- maguk a polgárok, lehetővé téve számukra, hogy megtapasztalják az európai politika mindennapi életükre gyakorolt kézzelfogható hatását, és magukénak érezzék a helyi térségük jövőbeli projektjeit.

Bár a programozási időszak még folyamatban van, 110 millió EUR-t már elkülönítettek az emberek közötti tevékenységekre, a kapacitásépítésre és bizalomépítésre, a polgárok bevonására, kísérleti ötletek tesztelésére, valamint közösségvezérelt és alulról szerveződő kezdeményezésekre.

Finanszírozási lehetőségek az ESZA+ keretében

Az emberekbe történő beruházás és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő uniós eszközeként az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) támogatja, kiegészíti és hozzáadott értékkel növeli a tagállami politikákat, hogy garantálja az esélyegyenlőséget, a munkaerőpiachoz való hozzáférést, a méltányos munkafeltételeket, a szociális védelmet és a befogadást. Az ESZA+ teljes költségvetése 141,65 milliárd EUR (amiből 95 milliárd EUR az uniós hozzájárulás). Ebből 44 milliárd EUR-t fordítanak a foglalkoztatásra, 45,5 milliárd EUR-t a társadalmi befogadásra, 43,3 milliárd EUR-t az oktatásra és a készségekre, 5,3 milliárd EUR-t pedig az anyagi nélkülözés kezelésére.

³² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1059 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alap és külső finanszírozási eszközök által támogatott európai területi együttműködési célkitűzésre (Interreg) vonatkozó egyedi rendelkezésekről (HL L 231., 2021.6.30., 94. o.).

³³ A kisprojekt-alapokat a kohéziós politikai rendeletek értelmében vett műveletként hozzák létre. Ez azt jelenti, hogy a kedvezményezettekre rótt valamennyi szabályozási kötelezettség csak a kisprojekt-alap végrehajtó szervét terheli, nem pedig azokat, akik magukat a kisprojekteket végrehajtják. Ezért a kisprojektekben részt vevő partnerek „végső címzettek”, és következésképpen projektjeik végrehajtása során kevesebb kötelezettséggel és követelménnyel szembesülnek. Ennek eredményeként ez különösen vonzó a kis méretű, tapasztalatlan partnerek számára, beleértve a helyi szervezeteket és a civil társadalmi szereplőket, amelyek korábban nem vettek volna részt nagyobb léptékű projektekben, mivel tartottak az ilyen részvételből eredő adminisztratív terhektől. Az ilyen projektek például az iskolák közötti csereprogramokat, határokon átnyúló sportesemények vagy kulturális események helyi szintű szervezését mozdítják elő.

A marginalizált közösségek az ESZA+ kulcsfontosságú célcsoportjai, és az ESZA+ valamennyi egyedi célkitűzése keretében támogathatók³⁴. A tagállamok támogatást nyújtanak a marginalizált közösségeknek a foglalkoztatás, az oktatáshoz való hozzáférés, az oktatási és képzési rendszerek javítása, valamint az egész életen át tartó tanulás, az aktív befogadás, az egészségügyi ellátáshoz és a szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, valamint a veszélyeztetett személyek integrációja területén.

A társadalmi befogadás előmozdítása érdekében például a tagállamok ESZA+-forrásaik legalább 25 %-át erre a célra fordítják, az ESZA+-rendelet 7. cikkének (4) bekezdésében meghatározottak szerint. A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapot (FEAD) az EU beolvasztotta az ESZA+-ba, élelmiszer-segélyezés és alapvető anyagi támogatás nyújtása céljából. Az ESZA+-rendelet 7. cikkének (5) bekezdésével összhangban valamennyi tagállamnak erre a célra kell fordítania ESZA+-forrásainak legalább 3 %-át.

Emellett valamennyi tagállamnak megfelelő összeget kell elkülönítenie a megosztott irányítás alá tartozó ESZA+-forrásaiból az ifjúsági foglalkoztatást támogató célzott intézkedésekre és strukturális reformokra, azon tagállamoknak pedig, amelyekben az Eurostat adatai alapján a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő 15 és 29 év közötti fiatalok (NEET-fiatalok) aránya a 2017 és 2019 közötti időszakban átlagosan meghaladta az uniós átlagot, az ESZA+-rendelet 7. cikkének (6) bekezdésével összhangban ESZA+-forrásaik legalább 12,5 %-át a fiatalokra kell fordítaniuk.

A gyermekszegénység kezeléséhez szintén célzott ESZA+-finanszírozásra lehet támaszkodni. Az ESZA+ előírja azon tagállamok számára, amelyekben az Eurostat adatai alapján a 2017 és 2019 közötti időszakban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett 18 év alatti gyermekek átlagos aránya meghaladta az uniós átlagot, hogy ESZA+-forrásaik legalább 5 %-át fordítsák az ESZA+-rendelet 7. cikkének (3) bekezdésével összhangban a gyermekszegénység csökkentését célzó intézkedések végrehajtására.

Ami a kisebbségeknek és a marginalizált csoportoknak nyújtott egyedi támogatást illeti, az ESZA+ támogatja a marginalizált közösségek, például a roma marginalizált közösségek, a fogyatékossgal élők vagy krónikus betegségben szenvedők, a hajléktalanok, a gyermekek és az idősek befogadását. Előmozdítja a foglalkoztatásba, az oktatásba, az egészségügybe és a lakhatásba történő beruházásokat ötvöző, többdimenziós integrált megközelítést, valamint a helyi hatóságok és az alulról szerveződő civil társadalom kapacitásépítését.

Ezen túlmenően az ESZA+ az ERFA-val együtt támogatja a közösségvezérelt helyi fejlesztést, amely lehetővé teszi a helyi közösségek számára, hogy az (EU) 2021/1060 rendelet 31. cikkében foglaltaknak megfelelően projekteket dolgozzanak ki és hajtsanak végre sajátos társadalmi és gazdasági szükségleteik kielégítésére³⁵.

³⁴ Az (EU) 2021/2057 rendelet 4. cikke.

³⁵ További információk az alábbi weboldalon érhetők el: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/publications/esf-and-community-led-local-development-lessons-future>.

A 2021–2027-es programozási időszakban útjára indult az ESZA+ Szociális Innováció Plusz kezdeményezése³⁶. A programot a litván Európai Szociális Alap Ügynökség (ESFA) által létrehozott Európai Szociális Innovációs Kompetenciaközpont irányítja. A kezdeményezés célja, hogy felgyorsítsa a kipróbált innovatív megoldások átadását és kibővítését a foglalkoztatás, a munkavállalói mobilitás, az oktatás és a társadalmi befogadás területén. Az ESFA irányítja az ESZA+ társadalmi befogadással foglalkozó gyakorlatközösségét és az ESZA+ migránsok integrációjával foglalkozó gyakorlatközösségét. Célja, hogy előmozdítsa az ESZA+ irányító hatóságai és az ESZA+-finanszírozás végrehajtásában részt vevő egyéb szereplők közötti kölcsönös tanulási és kapacitásépítési tevékenységeket.

Létezik továbbá az EUroma hálózat is, amelyet 2007-ben hoztak létre, az ESZA (2007–2020), illetve az ESZA+ (2021–2027) finanszírozásával, és amelyet a Fundación Secretariado Gitano és az ESFA irányít (a 2021–2027-es időszakban a Szociális Innováció Plusz részeként)³⁷. Célja, hogy hozzájáruljon a roma közösség társadalmi befogadásának, esélyegyenlőségének és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemnek az előmozdításához az ESZA+ és az ERFA felhasználásának javításával, az irányítóbizottsági üléseken végzett konkrét munkával, tematikus elemzésekkel, valamint a roma integráción munkálkodó partnerek két- vagy többoldalú együttműködésével.

Az ESZA+ olyan projekteket támogat, amelyek elősegítik a marginalizált közösségek befogadását a különböző országokban, mint például a társadalmilag kirekesztett cseh településekről származó roma közösségi képviselők kompetenciafejlesztésére irányuló oktatási projekt, a fiatal romák társadalmi befogadásának integrált útvonalai, valamint a roma nők társadalmi-gazdasági befogadását célzó programok Spanyolországban, továbbá a gyermekszegénység kezelése Horvátországban a fogyatékossgal élő gyermekek oktatáshoz és gondozáshoz való hozzáféréseinek támogatása révén. Az ESZA/ESZA+ által finanszírozott projektek hatásának szemléltetésére további példák találhatók az ESZA+ weboldalának „Projects” részében, az országok/témakörök/évek szerinti szűrés alkalmazásával³⁸.

2.3. A polgári kezdeményezéssel összefüggésben releváns, folyamatban lévő kezdeményezések és intézkedések

Európai Partnerségi Gyakorlatközösség

A partnerség minőségének javítása és a bevált gyakorlatok cseréjének megkönnyítése érdekében a Bizottság a 240/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban 2022-ben létrehozta az Európai Partnerségi Gyakorlatközösséget (ECoPP), amely az alapvető jogokkal, a szociális jogokkal, a befogadással, a közösségfejlesztéssel és a fogyatékossgal élők jogaival foglalkozó nem kormányzati szervezeteket és civil társadalmi szervezeteket foglal magában.

Az ECoPP 158 tagból áll, köztük a tagállamok által kijelölt koordinációs szervekből és irányító hatóságokból, valamint az (EU) 2021/1060 rendelet 8. cikkében említett partnerekből, köztük

³⁶ További információk az alábbi weboldalon érhetők el: <https://socialinnovationplus.eu/>.

³⁷ További információk az alábbi weboldalon érhetők el: <https://www.euromanet.eu/>.

³⁸ A weboldal ezen a linken érhető el: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/projects>.

nemzeti és szubnacionális szintű nem kormányzati szervezetekből, civil társadalmi szervezetekből, önkormányzatokból, regionális hatóságokból, gazdasági és szociális partnerekből, kutatószervezetekből és egyetemekből.

A „partnerek” kategóriájában az ECoPP-ban jelenleg 23 (regionális, helyi és városi) hatóság, 7 „egyéb hatóság”, 20 civil társadalmi szervezet, 19 nem kormányzati szervezet, 6 kutatószervezet, 5 szociális partner és 2 gazdasági partner vesz részt. Az ECoPP tagjai között találhatók nemzeti kisebbségeket képviselő szervezetek, például a Fundación Secretariado Gitano. További ilyen szervezetek is pályázhatnak, feltéve, hogy eleget tesznek a felhívások konkrét kívánalmainak.

Az ECoPP új tagjait nyílt felhívások alapján veszik fel, amelyek a földrajzi lefedettség, a partnerek kategóriái és a tevékenységi területek tekintetében törekednek az egyensúly biztosítására. Eddig három pályázati felhívást hirdettek meg. Az ECoPP tagfelvételére irányuló legutóbbi nyílt pályázati felhívást 2025 februárjában tették közzé, és az Info regio ECoPP weboldalán hirdették³⁹.

Makroregionális stratégiák

Az európai területi együttműködési eszközök közül a makroregionális stratégiák olyan együttműködési keretek, amelyeket a tagállamok kezdeményezéseiből hoztak létre a közös politikákkal kapcsolatos közös munka és koordináció, valamint a kohézió erősítése érdekében. Ezek a stratégiák négy különböző makrorégióra terjednek ki: az Alpok régióra, a balti-tengeri régióra, a Duna régióra és az adriai- és jón-tengeri régióra, amelyek 14 országot tömörítenek, köztük az uniós tagállamokat és a szomszédos országokat egyaránt.

A négy makroregionális stratégia különböző kiemelt területekre összpontosít, például a kultúrára, a turizmusra, valamint a nemzeti és regionális örökség megőrzésére. A Duna régióra és a balti-tengeri régióra vonatkozó stratégiák különösen aktívak a kulturális örökség társadalmi és gazdasági értékének növelése terén az örökségi helyszínek és a múzeumok innovatív és látogatóbarát prezentálása révén. Ezáltal hozzájárulnak a regionális identitás erősítéséhez, valamint a részt vevő országok közötti kölcsönös megértés, egymás mellett élés és együttműködés előmozdításához is.

3. AZ EURÓPAI POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉSRE ADOTT VÁLASZ

3.1. A Bizottság által nyilvántartásba vett európai polgári kezdeményezés hatályán kívül eső javaslatok

Az európai polgári kezdeményezésben szereplő egyes javaslatokat illetően az Európai Unió nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy jogi lépéseket tegyen. Ez vonatkozik arra a javaslatra, amely szerint meg kellene határozni a „nemzeti régiók” fogalmát, amely olyan régiókat jelöl, amelyek nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzői eltérnek a környező régiók jellemzőitől.

³⁹ További információk az alábbi weboldalon érhetők el: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/ecopp_en.

Vonatkozik továbbá az ilyen régiók azonosítását vagy felsorolását szorgalmazó kapcsolódó javaslatra, a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásakor a nyelvi, etnikai és kulturális határok figyelembevételére irányuló javaslatra, valamint a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaik tagállamok általi tiszteletben tartásának biztosítására irányuló javaslatra.

A Bizottság az uniós Szerződések szerinti uniós hatáskörök alapján vette nyilvántartásba az európai polgári kezdeményezést, kifejezetten a kohéziós politikai keret hatályán belül. Következésképpen a fenti bekezdésben említett javaslatok kívül esnek a Bizottság által nyilvántartásba vett európai polgári kezdeményezés hatályán. Ezért a Bizottság nincs abban a helyzetben, hogy az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet 15. cikkének (2) bekezdése alapján jogi és politikai következtetéseket vonjon le ezekről a javaslatokról.

- *A „nemzeti/etnikai kisebbségi régiók” vagy egyszerűen „nemzeti régiók” fogalmának meghatározása egy uniós jogi aktusban, értve ez alatt „azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól”.*
- *A nemzeti régiók fogalmának meghatározásán túl a Bizottság által kidolgozandó jogi aktusnak kifejezetten azonosítania is kell ezeket a régiókat, figyelembe véve a kritériumokat és az érintett közösségek akaratát.*
- *A nyelvi, etnikai és kulturális határok figyelembevétele a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) kialakításakor. A szervezői csoport javasolja, hogy ezek a határok tükrözzék az őshonos közösségek akaratát, amely a régiók körülhatárolását megelőző helyi népszavazáson nyilvánítható ki.*

E javaslatokat illetően fontos megjegyezni, hogy az EUSZ 4. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy az Unió tiszteletben tartja a tagállamok egyenlőségét és nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is. Ebből következik, hogy az uniós jogalkotó nem fogadhat el olyan jogi aktust, amely önálló kritériumok alapján, azaz a szóban forgó tagállamokban fennálló politikai, közigazgatási és intézményi helyzetre való tekintet nélkül határozná meg azokat a nemzeti kisebbségi régiókat, amelyek az uniós kohéziós politika keretében különös figyelemben részesülhetnének.

Az EU nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy utasítson a tagállamokban meglévő politikai, közigazgatási és intézményi keret megváltoztatására. Továbbá a Bizottság nem rendelkezik általános hatáskörrel a kisebbségekkel kapcsolatos jogalkotásra, különösen a kisebbségek jogállásának, önrendelkezésének és autonómiájának elismerésével, illetve a regionális és kisebbségi nyelvek használatát szabályozó rendszerrel kapcsolatos ügyekben.

Miközben az uniós intézményeknek tiszteletben kell tartaniuk az EUSZ 2. és 3. cikkében meghatározott értékeket és követniük kell az ott meghatározott célkitűzéseket – többek között tiszteletben kell tartaniuk az Unió gazdag „kulturális és nyelvi sokféleségét”, és tartózkodniuk kell a „nemzeti kisebbséghez való tartozáson” alapuló megkülönböztetés minden formájától, amint azt az Alapjogi Charta 21. cikke előírja –, az Alapjogi Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat (az Alapjogi Charta 51. cikkének (2) bekezdése).

Ami a nyelvi, etnikai és kulturális határoknak a NUTS kialakítása során történő figyelembevételére vonatkozó javaslatot illeti, meg kell jegyezni, hogy a területi egységek NUTS-osztályozásának módosítására a tagállam nemzeti statisztikai hivatalain keresztül tett javaslat nyomán kerül sor. Az 1059/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a területi egységeket „közigazgatási egységek” alapján határozzák meg – ezek olyan közigazgatási hatóságokkal rendelkező földrajzi területek, amelyek a tagállam jogi és intézményi keretén belül rendelkeznek az adott területekre vonatkozó közigazgatási vagy politikai döntéshozatali hatáskörrel. Vagyis az ilyen közigazgatási egységek meghatározása és e fogalommeghatározás bármilyen módosítása teljes mértékben a tagállamok hatáskörébe tartozik.

Amint azt fentebb jeleztük, az 1059/2003/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdése szerint lehetőség van az egymással határos közigazgatási egységek összevonására annak biztosítása érdekében, hogy ezek az összevont egységek az említett rendeletben meghatározott népességszűkbértékeken belül legyenek, vagy – sajátos földrajzi, társadalmi-gazdasági, történelmi, kulturális vagy környezeti körülmények miatt – akár el is lehet térni ezektől a szűkbértékektől. A keret tehát lehetővé teszi a 3. cikk (1) bekezdésében meghatározott kritériumtól való eltérést történelmi vagy kulturális körülmények miatt, amelyek átfedésben lehetnek a nemzeti kisebbségek helyzetével. A tagállam feladata azonban, hogy a nemzeti jog alapján eldöntse, figyelembe veszi-e ezeket az elemeket a NUTS-régiók alapját képező nemzeti közigazgatási térkép összeállításakor, szem előtt tartva az 1059/2003/EK rendelet célkitűzéseit. Amint azt a fentiekben szintén jeleztük, az Unió nem módosíthatja a tagállamokban meglévő politikai, közigazgatási vagy intézményi keretet. A fent kifejtetteknek megfelelően ugyanis e nem közigazgatási egységek a tagállamokban meglévő közigazgatási egységek összevonásának felelnek meg, és kizárólag abból a célból jöttek létre, hogy biztosítsák az e különböző egységek fejlettségi szintjére vonatkozó statisztikák összehasonlíthatóságát, anélkül hogy – ahogy azt a szervezők javasolják – autonóm regionális intézményekkel és döntéshozatali hatáskörökkel rendelkező, megfelelő régiók létrehozásához vezetnének. Ezért az EU nem fogadhat el olyan jogi aktust, amely önálló kritériumok alapján⁴⁰, azaz a szóban forgó tagállamokban fennálló politikai, közigazgatási és intézményi helyzetre való tekintet nélkül határozná meg azokat a nemzeti kisebbségi régiókat, amelyek az uniós kohéziós politika keretében különös figyelemben részesülhetnének.

A szervezők az eurorégiók példájára is hivatkoznak. Szem előtt kell azonban tartani, hogy ezeket nem az uniós jog vagy a kohéziós politika keretében hozták létre, hanem az érintett régiók által önkéntes alapon megkötött kormányközi megállapodások alapján.

- *Annak biztosítása, hogy a tagállamok betartsák a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaikat. A szervezők úgy vélik, hogy e kötelezettségvállalások be nem tartása az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében felsorolt értékek megsértésének minősül, ami potenciálisan kötelezettségzegési eljárást vonna maga után a 7. cikkben foglaltak szerint.*

⁴⁰ Ami a szervezők azon javaslatát illeti, hogy vegyék figyelembe „az őshonos közösségek helyi népszavazáson kifejezett akaratát” a régiók körülhatárolása tekintetében, azt is fontos egyértelművé tenni, hogy az Unió nem írhatja elő a tagállamok számára helyi népszavazás szervezését, mivel ez a tagállamok alkotmányos előjoga.

Míg a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartását az uniós Szerződések és az Alapjogi Charta is rögzítik, és a Bizottság biztosítja az alapvető jogok tiszteletben tartását az uniós jog végrehajtása során, az EU nem rendelkezik hatáskörrel a kisebbségek tekintetében, különös tekintettel a kisebbségek jogállásának elismerésével, önrendelkezésükkel és autonómiájukkal, illetve a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát szabályozó rendszerrel kapcsolatos kérdésekre.

Ezekben az esetekben, amikor nincs uniós hatáskör, a tagállamok továbbra is általános hatáskörrel rendelkeznek a kisebbségekkel kapcsolatos döntések meghozatalára. Ennélfogva, mivel az Alapjogi Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint a Charta rendelkezéseinek címzettjei a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, a tagállamok hatáskörébe tartozik annak biztosítása, hogy az alapvető jogokat az alkotmányos rendjükből vagy az általuk kötött nemzetközi megállapodásokból eredő kötelezettségekkel összhangban tiszteletben tartsák. Különösen fontos az Európa Tanács által létrehozott Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája és a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény, amelyek továbbra is a nemzetközi jog vonatkozó jogi keretét képezik azon tagállamok számára, amelyek aláírták és ratifikálták ezeket a megállapodásokat.

3.2. A Bizottság által nyilvántartásba vett európai polgári kezdeményezés hatályán belüli javaslatok

Másfelől a Bizottság úgy véli, hogy a Bizottság által nyilvántartásba vett európai polgári kezdeményezés hatálya alá tartozik az EUMSZ 174. cikkében említett legkedvezőtlenebb helyzetű régiók listájának új kategóriákkal, például a nemzeti régiókkal való bővítésére irányuló javaslat, valamint az uniós finanszírozáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítására és annak biztosítására irányuló javaslat, hogy az uniós forrásokat ne használják fel olyan módon, amely megváltoztatná a nemzeti régiók etnikai összetételét, regionális identitását vagy kulturális örökségét.

- *Az EUMSZ 174. cikkében említett legkedvezőtlenebb helyzetű régiók listájának kibővítése olyan új kategóriákkal, mint a nemzeti/etnikai kisebbségi régióknak nevezett, sajátos nemzeti, nyelvi és kulturális jellemzőkkel rendelkező régiók.*

A Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 174. cikke általános kifejezésekkel írja le az Unió kohéziós politikájának célkitűzéseit, és széles mozgásteret biztosít az Unió számára a gazdasági, szociális és területi kohézió terén általa meghozható lépéseket illetően, tekintettel az e lépésekkel esetlegesen érintett régiók tág fogalmára⁴¹.

Az EUMSZ 174. cikkének harmadik bekezdése kimondja, hogy „[a]z érintett régiók közül kiemelt figyelemmel kell kezelni a [...] súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókat”⁴². A Bíróság egyértelművé tette, hogy ez a felsorolás példálózó, nem

⁴¹ A Bíróság 2019. március 7-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, C-420/16. P, ECLI:EU:C:2019:177, 68. pont.

⁴² Az EUMSZ 174. cikkének harmadik bekezdése: „Az érintett régiók közül kiemelt figyelemmel kell kezelni a vidéki térségeket, az ipari átalakulás által érintett térségeket és az olyan súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókat, mint a legszűkebb, rendkívül gyéren lakott régiók, valamint a szigeti, a határon átnyúló és a hegyvidéki régiók.”

pedig kimerítő jellegű⁴³. Ugyanakkor helybenhagyta a Törvényszék által a 2016. május 10-i Izsák és Dabis kontra Bizottság ítéletben⁴⁴ kifejtett elemzést is, amely szerint a sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzők nem tekinthetők úgy, mint amelyek a gazdasági fejlődést tekintve következetesen hátrányt jelentenek a környező régiókhoz viszonyítva⁴⁵. A Bíróság így megállapította, hogy a Törvényszék annak kizárásával, hogy valamely nemzeti kisebbségi régió sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzőire tekintettel következetesen az EUMSZ 174. cikkének harmadik bekezdése értelmében vett „súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiók” közé tartozhasson, helyesen értelmezte az említett rendelkezésben szereplő „érintett régió” fogalmát⁴⁶.

Mindenesetre nem kizárt, hogy az Unió az EUMSZ 177. és EUMSZ 178. cikke alapján intézkedéseket fogadjon el a nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek tiszteletben tartásának figyelembevételére érdekében, amennyiben az említett rendelkezések által ráruházott hatáskörben jár el. A Törvényszék ugyanis megerősítette, hogy az a körülmény, hogy az említett cikkek nem említik kifejezetten a nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek tiszteletben tartását, nem akadályozza annak, hogy az Unió az e rendelkezések alapján gyakorolt hatásköreinek keretében olyan intézkedéseket fogadjon el, amelyek figyelembe veszik a célkitűzést⁴⁷.

A Bizottság azonban a következő okok miatt nem tartja helyénvalónak további jogalkotási intézkedések meghozatalát egy ilyen célkitűzés elérése érdekében:

- A kohéziós politika végrehajtása megosztott irányítás keretében történik, és a tagállamok intézményi keretét tiszteletben tartva működik (az EUSZ 4. cikkének (2) bekezdése). Az (EU) 2021/1060 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban a tagállamoknak intézményi, jogi és pénzügyi keretükkel összhangban megfelelő területi szinten kell kidolgozniuk és végrehajtaniuk a programokat. A kohéziós politika helyi alapú megközelítése rugalmasságot biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy a forrásokat az azonosított szükségletek alapján osszák el a régiók számára a társadalmi-gazdasági és területi egyenlőtlenségek kezelése érdekében, mivel ők ismerik az érintett régiók sajátos körülményeit.

Ebben az összefüggésben a kohéziós politika bőséges lehetőséget kínál a kiszolgáltatott csoportokat, köztük a kisebbségeket, a kultúrát és a kulturális örökséget támogató műveletek

⁴³ A Bíróság 2019. március 7-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, C-420/16. P, ECLI:EU:C:2019:177, 69. pont.

⁴⁴ A Törvényszék 2016. május 10-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, T-529/13, ECLI:EU:T:2016:282, 87. és 89. pont.

⁴⁵ A Bíróság 2019. március 7-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, C-420/16. P, ECLI:EU:C:2019:177, 70. pont.

⁴⁶ A Bíróság 2019. március 7-i ítélete, Izsák Balázs Árpád és Dabis Attila kontra Európai Bizottság, C-420/16. P, ECLI:EU:C:2019:177, 71. pont: „Ebből következik, hogy a megtámadott ítélet 85–89. pontjában annak kizárásával, hogy valamely nemzeti kisebbségi régió sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzőire tekintettel következetesen az EUMSZ 174. cikk harmadik bekezdése értelmében vett »súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiók« közé tartozhasson, a Törvényszék helyesen értelmezte az e rendelkezésben szereplő »érintett régió« fogalmát, ennél fogva e ponton nem alkalmazta tévesen a jogot.”

⁴⁷ A Törvényszék 2019. szeptember 24-i ítélete, Románia kontra Bizottság, T-391/17, ECLI:EU:T:2019:672, 64. pont.

finanszírozására. Ez olyan infrastruktúrára, felszerelésekre és humán tőkére irányuló beavatkozásokat foglal magában, amelyek elősegítik a minőségi és inkluzív szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést, hozzájárulnak a kulturális és történelmi örökség helyreállításához, megőrzéséhez és hasznosításához, valamint előmozdítják az ágazat szerepét a gazdasági fejlődésben, a társadalmi befogadásban és az európai régiók sokszínűségének védelmében. A kohéziós politika kialakítása és jogi kerete lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kihasználják ezeket a lehetőségeket, és támogassák az ilyen célzott beruházásokat, többek között az integrált területfejlesztési stratégiák részeként vagy a határokon átnyúló együttműködés keretében is. A tagállamok vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy a helyi realitásokat tükröző programozási döntéseket hozzanak. Ez lehetővé teszi számukra, hogy nemzeti és regionális prioritásaikkal összhangban hatékonyan mozgósítsák a kohéziós politikai finanszírozást, hozzájárulva a hosszú távú stratégiai keretek végrehajtásához. Ily módon érvényesül a szubszidiaritás elve (az EUSZ 5. cikke).

- A Bizottságnak nem áll rendelkezésére olyan bizonyíték, amely alátámasztaná azt az állítást, hogy a régiók sajátos etnikai, nemzeti, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzői befolyásolják gazdasági vagy társadalmi fejlődésüket a környező régiókhoz képest. Általános szabályként a gazdasági növekedés számos strukturális tényezőtől és szakpolitikától függ, ami meggátolja az efféle általánosítást. Általában az olyan tényezőket tekintik az egyes régiók eltérő növekedési ütemét meghatározó tényezőknek, mint a természeti adottságok, a piachoz való hozzáférés vagy az innovátorokhoz való közelség.
- *Annak biztosítása, hogy az uniós forrásokat ne használják fel oly módon, amely megváltoztatná a nemzeti régiók etnikai összetételét, regionális identitását vagy kulturális örökségét. Ez magában foglalja annak megakadályozását, hogy az uniós forrásokat olyan foglalkoztatáspolitikák támogatására használják fel, amelyek ösztönzik az eltérő kulturális vagy nyelvi háttérrel rendelkező munkaerő letelepedését.*

A 2021–2027-es programozási időszakban a kohéziós politikai alapok már hozzájárulhatnak a regionális nyelvi és kulturális jellemzők megőrzéséhez a regionális és nemzeti gazdasági fejlődés érdekében⁴⁸. Mindazonáltal a szabad mozgáshoz való jog továbbra is az Európai Unió sarokköve. Az EUMSZ 21. cikkének (1) bekezdése⁴⁹ és az Alapjogi Charta 45. cikke⁵⁰ értelmében minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz. A különböző kulturális vagy nyelvi háttérrel rendelkező munkavállalók

⁴⁸ Az (EU) 2021/1058 rendelettel összhangban a kreatív és kulturális ágazatokat, a kulturális szolgáltatásokat és a kulturális örökségi helyszíneket támogató beruházások bármely szakpolitikai célkitűzés keretében finanszírozhatók, feltéve, hogy hozzájárulnak az egyedi célkitűzésekhez, és az ERFA-ból nyújtott támogatások körébe tartoznak.

⁴⁹ Az EUMSZ 21. cikkének (1) bekezdése: „A Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.”

⁵⁰ Az Alapjogi Charta 45. cikke: „(1) Minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.

(2) A Szerződésekkel összhangban a mozgás és tartózkodás szabadsága a tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak is biztosítható.”

letelepedésének megakadályozására irányuló bármely kísérlet ellentétes lenne ezzel a joggal, és aláásná a megkülönböztetésmentesség elvét. Az ESZA+ támogatja azon munkavállalók integrációját, akik úgy döntenek, hogy élnek a szabad mozgáshoz való jogukkal, függetlenül származásuktól, nyelvüktől vagy kultúrájuktól.

A területi együttműködés döntő fontosságú a határokon átnyúló mobilitás akadályainak felszámolásában és a határokon átnyúló közszolgáltatások fejlesztésében, egyidejűleg előmozdítja a meglévő nyelvi és kulturális sokszínűséget mint olyan pozitív erőforrást, amely elősegítheti a regionális fejlesztés és a területi kohézió integráltabb, inkluzívabb és innovatívabb megközelítéseit. A határokon átnyúló integrált területi stratégiák kidolgozása, valamint a kis léptékű és az emberek közötti együttműködési projektekre irányuló célzott rendszerek előmozdítása bizonyította hozzáadott értékét az új típusú kedvezményezett vonzása, a civil társadalom részvételének előmozdítása, valamint a területi sajátosságok és jellemzők figyelembevétele szempontjából. Ezeket a megközelítéseket a jövőben is fenn kell tartani és tovább kell erősíteni.

A sokszínűség értékének hangsúlyozásával és az integráció biztosításával az EU védeni tudja a regionális identitásokat, anélkül hogy akadályozná térségeiben a gazdasági fejlődést.

Emellett a kohéziós politika jelenlegi jogi kerete már tartalmaz biztosítékokat annak megelőzésére, hogy megkülönböztetésre kerüljön sor a kohéziós politikai alapok végrehajtása során (például horizontális elvek, kiválasztási kritériumok és eljárások, panaszkezelési mechanizmusok, az érintett partnerek bevonása, feljogosító feltételek).

A programok irányítási és kontrollrendszereinek egyik legfontosabb követelménye a műveletek kiválasztásához szükséges megfelelő kritériumok és eljárások megléte. A Bizottság ezt ellenőrzési munkája során vizsgálja. Amennyiben ez a kulcsfontosságú követelmény nem működik hatékonyan, ez az irányítási és kontrollrendszer súlyos hiányosságát jelentheti, amely a tagállamok megfelelő korrekciós intézkedéseinek hiányában a kifizetések megszakításához vagy felfüggesztéséhez, valamint pénzügyi korrekciókhoz vezethet.

A kohéziós politika jogi keretével összhangban a tagállamoknak olyan intézkedéseket is meg kell határozniuk, amelyek biztosítják az alapokkal kapcsolatos panaszok hatékony kivizsgálását.

Ezenkívül a feljogosító feltételekre vonatkozó rendelkezésekkel összhangban hatékony mechanizmusokat kell bevezetniük az Alapjogi Chartának való megfelelés biztosítása érdekében. Ezeknek a mechanizmusoknak magukban kell foglalniuk olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy az alapokból támogatott programok és végrehajtásuk megfeleljenek az Alapjogi Charta vonatkozó rendelkezéseinek, valamint tartalmazniuk kell az Alapjogi Chartának való megfelelés monitoringbizottságok felé történő bejelentésére vonatkozó rendelkezéseket, beleértve az Alapjogi Chartával kapcsolatos panaszokat is.

Ezenkívül a partnerség bevonása – kifejezetten bevonva az érintett partnereket a kiválasztási kritériumok jóváhagyásáért felelős monitoringbizottságokba – további biztosítékot jelent a diszkriminatív gyakorlatokkal szemben. Az érintett partnerek közé tartozhatnak az egyenlőséggel foglalkozó szervek is. Ezek a szervek olyan közjogi szervezetek, amelyek segítik a megkülönböztetés áldozatait, nyomon követik és jelentik a megkülönböztetéssel kapcsolatos

problémákat, és hozzájárulnak a jogokkal és az egyenlőség társadalmi értékével kapcsolatos tudatosság növeléséhez.

4. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság alaposan elemezte az európai polgári kezdeményezés által felvetett aggályokat és javaslatokat, és elismeri a felvetett kérdések fontosságát. Az uniós Szerződésekkel összhangban azonban a Bizottság választát szükségyszerűen behatárolják a hatáskörének korlátai. Ennek eredményeként a Bizottság korlátozottan vette nyilvántartásba az európai polgári kezdeményezést, és bizonyos javaslatokat kizárt, mivel azok kívül esnek a Bizottságnak az uniós Szerződések szerinti hatáskörén.

A Bizottság által nyilvántartásba vettek szerinti európai polgári kezdeményezés hatályán kívül eső javaslatokat illetően a Bizottság megjegyzi, hogy az EU nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy jogi lépéseket tegyen a „nemzeti régiók” meghatározására, az ilyen régiók azonosítására vagy felsorolására, a NUTS létrehozása során a nyelvi, etnikai és kulturális határok figyelembevételére, vagy annak biztosítására irányuló javaslattal kapcsolatban, hogy a tagállamok betartsák a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásaikat. A Bizottság válasza ezért ezekkel a javaslatokkal nem foglalkozik.

Ami azt a javaslatot illeti, hogy az EUMSZ 174. cikkében szereplő legkedvezőtlenebb helyzetű régiók listája új kategóriákkal bővüljön, a Bizottság úgy véli, nincs elegendő bizonyíték azon állítás alátámasztására, hogy a környező régióktól eltérő nemzeti, etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzőkkel rendelkező régiók következetesen hátrányos helyzetben vannak.

A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy a kohéziós politika végrehajtása megosztott irányítás keretében történik. Ebben az összefüggésben a kohéziós politikának az egyes tagállamok intézményi keretén belül kell működnie. Míg a helyi alapú megközelítés rugalmasságot biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy a társadalmi-gazdasági és területi egyenlőtlenségek kezelése érdekében az azonosított szükségletek alapján forrásokat különítsenek el a területek számára, az arra vonatkozó döntés, hogy ezeket a forrásokat hogyan osszák el a területükön belül, továbbra is a tagállamok előjoga, és nem tartozik az EU hatáskörébe.

A Bizottság kiemeli, hogy a kohéziós politikára jelenleg alkalmazandó jogszabályi keret az Alapjogi Chartának való megfelelés biztosítása és a diszkriminatív gyakorlatok megelőzése érdekében biztosítékokat tartalmaz, amelyek nem voltak érvényben az európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vétele iránti kérelem 2013. június 18-i benyújtásakor. A meglévő szabályok biztosítják továbbá a szükséges eszközöket ahhoz, hogy a tagállamok támogatni tudják a kisebbségeket és a marginalizált csoportokat.

Mindezek alapján a Bizottság – miközben nagyon komolyan veszi a megkülönböztetésmentességet – nem tartja szükségesnek vagy helyénvalónak egy új jogalkotási aktus elfogadását.

A Bizottság továbbra is éberen és proaktívan jár el annak érdekében, hogy a kohéziós politika belül biztosítsa az uniós finanszírozáshoz való megkülönböztetésmentes hozzáférést. Készen áll arra, hogy minden rendelkezésére álló eszközt felhasználjon az egyenlő bánásmód érvényesítésére a kohéziós politika jelenlegi programozási időszakban történő végrehajtása során.

A következő többéves pénzügyi keret tekintetében a Bizottság megerősített és korszerűsített kohéziós és növekedési politikát terjesztett elő, amely partnerségben együttműködik a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal, és biztosítja, hogy megfelelő mechanizmusok álljanak rendelkezésre a megkülönböztetés minden formájának megelőzésére. A Bizottság által javasolt nemzeti és regionális partnerségi tervek⁵¹ erősíteni fogják az uniós költségvetésből nyújtott pénzügyi támogatás, valamint a jogállamiság és az Alapjogi Charta tiszteletben tartása közötti kapcsolatot, többek között a nemzeti kisebbségekhez való tartozáson alapuló megkülönböztetés megelőzése érdekében. Konkrétabban, a Bizottság javaslata szerint a tagállamoknak hatékony mechanizmusokat kell bevezetniük és fenntartaniuk annak érdekében, hogy a terv végrehajtása során biztosítsák az Alapjogi Charta vonatkozó rendelkezéseinek való megfelelést, valamint a jogállamiság elveinek tiszteletben tartását. Amennyiben egy tagállam nem vagy már nem felel meg ezeknek a feltételeknek, a Bizottság nem teljesíti a megfelelő kifizetéseket. Végezetül a tagállamoknak teljesíteniük kell az irányítási és kontrollrendszerekre vonatkozó kulcsfontosságú követelményeket, nevezetesen biztosítaniuk kell „a műveletek kiválasztására vonatkozó megfelelő átlátható és megkülönböztetésmentes kritériumok és eljárások” meglétét „annak érdekében, hogy az uniós finanszírozás a lehető legnagyobb mértékben hozzájáruljon a terv célkitűzéseinek eléréséhez, tiszteletben tartva a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás, az átláthatóság és a megkülönböztetésmentesség elvét, figyelembe véve az Európai Unió Alapjogi Chartáját”. Ez biztosítani fogja az Alapjogi Charta 21. cikkének teljes körű tiszteletben tartását, beleértve a nemzeti kisebbségekhez való tartozáson alapuló megkülönböztetés megelőzését is.

⁵¹ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Gazdasági, Társadalmi és Területi Kohéziós, Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési, Halászati és Tengeri, Jóléti és Biztonsági Alap 2028–2034 közötti időszakra történő létrehozásáról, valamint az (EU) 2023/955 és az (EU, Euratom) 2024/2509 rendelet módosításáról – COM(2025) 565 final, 2025.7.16.